



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor  
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum  
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,  
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino**

**Lugduni, M. DC. LXXX.**

38. An tempore interdicti possit Missa celebrari in quocumque Oratorio ab  
Episcopo approbato? Ex p. 5. tr. 10. res. 60

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](#)

## Tractatus Secundus.

50

gratia sicut onerosa, & libera facultas in obligacione verterefur: tum quia, esto demus habentem priuilegium audiendi Missam tempore interdicti teneri illum audire; non ideo sequitur ad hoc idem teneri illum qui haber induitum Oratorij priuati: siquidem celebrare in Oratorio priuato est de odiolum, ac derogatoriis iuriis communis: in casu vero interdicti, si tollatur impedimentum, nulla petitur dispensatio in iure communi, ad hoc vt possit celebrare; siveque in his duobus casibus interuenient magna disparitas: ideoque non est eodem modo philosophandum de vtrisque, cum a diuersis non fiat illatio. Itaque ex his apparet utramque sententiam esse probabilem, & negatiuam talem esse etiam aduersari fatentur, vt Cenedus, Pater Bardi, & alii.

4. Dico igitur in casu nostro priuilegium non teneri audire Missam. Ratio est, quia dicere Missam in priuatis dominibus, & Oratoriis approbatis, de se est odiolum, & non tam decens ad reverentiam debitam huic sacrificio, & praeferentes generales Canones Ecclesie, siveque nulla est obligatio extendi tali priuilegio ad satisfaciendum praecerto de audienda Missa, quia nimis irum hoc non est tantum momenti, quale esse potest, vt sacrificium in priuatis locis sine virginis causa non fiat: cum longe melius sit Missam non audire, etiam si dies festus sit, quamam eam celebrare in domo, maxime si crebro fiat, & sine rationabili causa, praeferim cum quis ob alias causas non adeo graves ab hoc praecerto deobligent. Quo in casu etiam cessante impedimento excusatut ab hoc praecerto ob reverentiam Sacramenti. Nec est eadem ratio in hoc casu, quae est in casu interdicti: nam in casu interdicti, sublatu impedimento nulli fit dispensatio in iure communione Missa dicitur, & celebratur, vt debet, & solet: at in hoc casu, sublatu impedimento, cum celebratur Missa, vt regulariter, & ordinariè celebratur, quia cum illud Axioma: *Nemo cogitur vti sua priuilegio*, quia hoc priuilegium non auctorat violentiam, nec vim remanendi domi, sed tantum ut possit vti suo priuilegio, quod est posse facere domi celebrare, ad quod non tenetur. Vide omnino Ledesma in *summa*, tom. 1. de *sacram. Eucar.* cap. 27. concl. 16, qui assertit nostram sententiam negatiuam esse probabilem. Et illam praeferentes Doctores citatos tenet Homobonus in *respons. cas. conscient.* vol. 1. *respons. 41.*

### RESOL. XXXVII.

*An in aliquo casu facultas audiendi Missam in Oratorio priuato transeat ad haereses priuilegia?*  
At an, quando filia matris habentis Indultum faciendo celebrare in Oratorio priuato concedatur, ut etiam, absente matre, ea possit cum sua familia ibi audire Missam, si mater sit mortua non possit filia amplius dicto Indulto gaudere? Ex p. 9. tr. 1. Ref. 17.

§. 1. **A**ffirmatiuè nominatim contra me responder Pater Pellizarius in *man. Regul.* tom. 2. tr. 8. cap. 2. scilicet 2. num. 153. ubi sic ait: Quæres quandiu dure concessio Oratorij priuati? Respondeo durare durante vita illius, cui facta est, adeoque eo mortuo finiri. Ita in terminis Diana part. 4. tract. 4. resol. 208. & probat, quia concessio ista est personalis: Priuilegium autem personale finitur morte personæ priuilegiatae, cap. *priuilegium de regul. iur. in. c. 1. vni. § ne autem. C. de caducis tollend. l. cum quis. §. 1. fin.* Verum si concessio fiat iis verbis, ac de ipsius Ordinarij licentia eius arbitrio duratura, quæ apponuntur in breui à nobis hic explicato: mihi non placet hæc doctrina Diana: imo puto dictam concessionem durare usque dum legitimè reno-

cetur, vt pote pendentem ab arbitrio. Ordinarij locum durat usque dum reuocetur. Nec obstat, quod concessio ista est personalis, adeoque debet cessare per mortem eius, cui facta est: nam quod dicunt Doctores priuilegium personale finiri morte priuilegiarij, bene limitatur à Castro Palao tr. 3. disp. 4. part. 1. §. 1. n. 4. ita in priuilegij concessione addantur verba, que perpetuatatem, ac transmissiōnem priuilegij ad posteros denotent; tunc enim priuilegium non debet reputari concessum soli priuilegiario, sed etiam aliis: Ut si dicatur concedo tibi in perpetuum hanc facultatem: tunc quippe priuilegium transit ad alios (v.g. ad familiam) alias particula, in perpetuum, est frustanea; quod in legibus, ac priuilegiis vitandum esse deciditur in cap. si *Papa. de privileg. in 6. & 1. 3. ff. de iure inv.* & quidam ita ut quælibet syllaba effectum aliquæ debeat fortiri. Quæ limitatio videtur procedere in casu nostro, itane quod concessio Oratorij sit ad arbitriū Ordinarij, quod potest durare post mortem illius, cui sit concessio, quæ durante durat concessio, ac proinde censor debet transmitti ad alios: quod si ea sit tibi tantum sub expresso nomine, vt constat ex verbis breuis, *Tibi quæ defferis, &c. sit aliis (v.g. familia)* sub nomine implicito, ac virtuali alias verba illa breuis. *Ac de ipsius Ordinarij licentia eius arbitrio duratura, nihil operentur.* Ut proinde concessio Oratorij priuati dici possit priuilegium personale quidem, sed transmissibile in alios, adeoque participare etiam de reali in quantum non finitur morte priuilegiarij. Puto autem ius talis concessiois ad Haeredes, sicut & alia quælibet iura testatoris. Hucusq; Pelliziat.

2. Sed hanc difficultatem communicauit cum principalioribus ministris huius Curiae, & aliis viris doctis, qui prorsus nostra sententia adhaeserunt; numquam enim Pontifex in concedendis talibus licencis habet intentionem, vt possint trasferre ad haeredes, cum mouatur ad illas coedendas intuitu persone, & meritorum Oratoris. Et quando hoc priuilegium Pontifices volunt ad haeredes transferre, hoc solet apertis verbis in Breibus explicare. Et ideo ad Clausulam adductam à Patre Pelliziat, respōdeo illa verba, ac de ipsius Ordinarij licentia eius arbitrio duratur, intelligenda est, durate vita ipsius Oratoris, ac ideo ipso mortuo extincta remaneat facultas, & indultus. Vnde ex his non adhaereo resolutioni affirmativa alterius casus quem in eodem loco ponit Pater Pellizarius, nempe, quando filii matris habentis indultum faciendo celebrare in Oratorio priuato coedetur, ut etiam absente matre, ea possit cum sua familia ibi audire Missam; & quidem sub his verbis: *Tibi, ut quando dicta N. a domo predicta absit (in qua scilicet existit Oratorij matris concessio) durare desiratio huiusmodi Missam in dicto Oratorio in tua, ac familia tua presentia celebrari facere liberè, & licite posse: si mater iam sit mortua, puto quod amplius non potest filia dicto induito gaudere, & audire Missam in dicto Oratorio quod tamen Pellizarius concedit.* Et ratio est, quia priuilegium concessum à Pontifice, fuit concessum persona Matris, licet ut eius filia possit eo vni, a domo ipsa matre absente: Ergo etiam ipsa mortua negoti profligat consequentiam. Et quidem, cum hoc priuilegium celebrandi in priuatis Oratoriis sit contra ius communem strictè explicandum erit, vt testatur DD. quos citat, & sequitur Sanchez de matr. lib. 8. disp. 1. n. 3.

### RESOL. XXXVIII.

*An tēpore interdicti possit Missa celebrari in quoque Oratorio ab Episcopo approbat?* Ex p. 5. tr. 10. Ref. 60.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet Turrian. lib. 6. disp. 49. dub. 1. & diff. 7. n. 18. ubi sic ait: Concessio hæc fiat pro Ecclesiis etiam Hospitalitum,

de Monasteriis, vbi ordinariē fideles sunt ad id congregati, non verò pro aliis locis extraordinariis, quā in approbaris ad celebrandum Sacrum, vt pro Oratorio approbat, quia non dicuntur Ecclesiæ, nec Monasteriæ, & in dicto cap. vbi sit dicta concessio, tantum de mentio Ecclesiæ & Monasteriorum, & multo minus pro locis non priuilegiatis. Sayrus ergo & Auius, qui dicunt dictam concessionem fieri pro omnibus locis, etiam in quibus alias secluso interdicto possunt diuinam celebrari, nimis extendunt concessionem Pontificis. Exstimas ergo extra dictas Ecclesiæ & Monasteriæ non posse Missas quotidie celebrari, nec officia diuinæ conuentualiter dici. Ita Turrianus, & hanc sententiam tenet etiam Mercerus in 3. par. quæst. 24. de interd. sub 3.

2. Sed his non obstantibus opinionem affirmatiuam probabilitatem esse censem, quam tuerit Praepos. in 2. p. 2. de interd. dub. 3. num. 29. Dicendum est igitur in mercato permitti ut Missæ celebrentur non solum in Ecclesiæ & Monasteriis strictè sumptis, sed etiam in Oratoriis diuinæ cultu deputatis, quia in materia fidelium possunt sub Ecclesiæ comprehendi. Et ita hanc sententiam docet etiam Saarez disp. 34. sec. 1. n. 8. quam citat & sequitur Villalob. in sum. tom. 1. tract. 19. dñf. 5. n. 8. & tandem hanc sententiam tenet etiam Filius tom. 1. tract. 18. cap. 1. n. 65. Layman lib. 5. tract. 5. part. 4. n. 4. Blandus de censur. disp. 7. art. 7. assert. 7. Ludovicus de la Cruz in Bulla Cruc. disp. 1. cap. 5. dub. 2. num. 6. Trullench in Bulla Cruc. lib. 1. s. 1. dub. 2. n. 5. Phil. Faber de censur. in 4. sent. disp. 25. q. 1. disp. 5. cap. 1. n. 33. & Molcosus in sum. tract. 16. cap. 8. sic asserens: [Aquellas palabras Iglesias, y Monasterios no se han de tomar tan literalmente, que por esto se ayan de escluyr las Capillas, y Oratorios particulares, como algunos han querido decir, porque verdaderamente se pusieron en el dicho Capitulo por causa de exemplo mas comun, y ordinario, y assi guardando la dicha forma, y cautela, es cosa cierta, que se puede celebrar en las Iglesias, y Monasterios como antes, qui vuiera entrocho, y antes del entredicho se podia celebrar en las dichas Capillas, y Oratorios particulares, luego oy tambien se podra celebrar en ellas, y en ellos con la dicha preuencion, y cautela.] Ita ille:

### RESOL. XXXIX.

*Si in priuatis Oratoriis, si non adiit præsens Dominus, licet Missam celebrare coram familiaribus?*  
Et an hoc possit fieri tempore interdicti vigore privilegij Bullæ Cruciatæ, in qua adiit eadem clausula, ac in dictis licentiis? Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. fol. 13.

3. Lim negatiū respondi, nixus autoritate Henriquez lib. 7. cap. 11. Rodriguez in Bulla Cruc. 4. s. mon. 3. & aliorum, assertum id fieri non posse tempore interdicti vigore priuilegij Bullæ Cruciatæ, in qua adiit eadem clausula ac in dictis licentiis, in quibus conceditur celebratio Missæ in priuatis zibis.

4. Verum his non obstantibus affirmatiuam sententiam etiam probabilem esse puto, & ita, vt mihi afferunt, obseruat in praxi & in terminis Bullæ Cruciatæ docet Ludovicus à Cruz disp. 1. cap. 5. dub. 3. n. 5. vbi sic ait. Id quod notat Rodriguez, nimirum Missam celebrari non posse coram familiaribus, aut consanguineis, nisi ipso domino presente; non placet quibusdam junioribus, quia Bulla concedit posse celebrari in sua, ac familiarium & domesticon, necnon consanguineorum suorum præsentia; ergo sicur posset celebrari in sola præsentia domini, non obstante illa par-

Tom. IV.

### RESOL. XL.

*An familia possit Missam audire in priuato Oratorio, non præsente Domino?*

Et inferatur idem dicendum esse, si predicta familia in supradicto Oratorio vult audire Missam, virtute Cruciatæ, & maxime tempore interdicti. Ex p. 9. tract. 1. Ref. 2.

5. **C**ausa frequentissimus est, & in Breubus Pontificis habitent hæc verba: *In tua, ac tua familiæ præemia.* Et negotiuan sententiam, loquens tamen de auditione Missæ tempore Interdicti, virtute Cruciatæ, tenet ex multis Pater Bardii, part. 2. tract. 2. cap. 3. sec. 8. num. 69. & seqq. vbi responderet ad argumentum, quod ego adduxeram, nempe, particulam, ac, disiungere, non copulare, & ait: Particulam illam, & secundum propriam ipsius significationem seu naturam, esse coniunctuam, vt ex multis Authoribus ostendit Barbosa de dilectionibus, dist. 11. o. n. 2. at tamen aliquando sumi posse disiunctuē non negamus, vt idem Author affimat, n. 18. sed talem acceptiōem dicimus esse impræpriam, vt ipse Barbosa adiutavit, n. 57. & iuxta diversitatem materiae, cui dictio ipsa applicatur, agnosciri potest, an copulatiuē, an vero disiunctiuē sumi debeat; inquit autem vniuersaliter talis mihi occurrit regula proponenda: si duo, inter quos dictio ponitur, æquæ primō, vel sine dependentia viuis ab alio participant rationem illam, per quam connectuntur, tunc dictio accipienda erit disiunctiuē, si vero non æquæ primō, vel cum dependentia, tunc copulatiuē erit sumenda. Exemplis regulam hanc illustrabimus: sicut duo in quibus adæquate residet potestas in aliquem effectum, v.g. sint Petrus, & Paulus diuites, & dicatur: Petrus, & Paulus possunt centum aureos expendere; dictio, & disiunctiuē accipitur: quia ambo scorsim possunt aureos illos erogare; contraria vero, si potestas sit in uno dumtaxat, & in alio per coniunctionem, & dependentiam ab alio, vel viuis non sit potens sine alio, tunc copulatiuē dictio est interpretanda, vt si dicatur: Parochus in sua, & testium præsentia accipere debet confessum corum, qui matrimonium contrahant, dictio, &, erit copulatiuē, quia neque solus Parochus sine testibus, neque testes sine Parochio legitimè, & validè confessum illum accipere queunt: sic autem in casu, de quo agimus, familiares, cum gaudent priuilegio assistendi per dependentiam à domino, in quo adæquate residet priuilegium assistendi diuinis, assister sine præsentia domini non posse assistere: illationes vero ad conuertentiam non valent, nisi quando particula, & disiunctiuē ponitur, seu quando ratio illa, per quam extrema connectuntur æquæ, & sine dependentia viuis ab alio in vitroque reperitur: si vero primō, & per se solam in uno residet, in aliis vero per accidens, seu per redundantiam ab illo; tunc copulatiuē est explicanda: quapropter non

Sup. conten-  
to in hac  
Res. in Ref.  
præterita &  
in aliis eius  
annos.

N A  
Bonia  
T. I. V. V  
III